

lepo poganjati, na zdravim deblu narodske pesmi vcepljena biti. Slišali smo kako visoko Grün pesmi našiga naroda ceni. Tudi druge nemške pevce je vonjava jugoslovenskih cvetlic privabila. Siegfried Kapper je poskušal iz serbskih narodskih pesem lépo vversteno epopejo sestaviti. Tudi „Ljubljanski časnik“ je prestavek tega spisa iz Dunajskih novic prinesel. Nemška pevca Frankl in Vogl, sta si junaštva Kraljevića Marka za predmet obširne junaške pesmi zvolila. Ali bi si Jugoslaveni ne morali v sramoto šteti, če bi njih pevci cvetlic zanemarili, na ktere čbelice iz daljnih krajev letajo. Ali naše narodske pesmi in pripovedke ne povedó dovelj glasno, po kakšnih pesmih Slovenci hrepené? Po vsih krajih slovenske zemlje so ti razvaline starih taborov priče junaštva naših prededov; povsod, kamor zahajaš, ti bojo od turške sile in od kreposti Slovincov dokaj povedati vedili. Ali ne bojo te prikazni naših pevcov vžgale, se bolj domačih zgodb lotiti, in jih v visoki pesmi poslaviti, kakor se je dozdej zgodilo. In ako se na rajske poljane Serbskih narodskih pesem podaš, koliko žlahnih cvetlic tam najdeš, kako lepo se dajo one v naše slovstvo vplesti! Če ti domači junaki ne zadostijo, ali ni lepo število serbskih vitezov tako slavni predmet za visoko pesem, kakoršniga blezo drugi narodi nimajo. Po takim načinu bi se naša umetniška poezija po celim narodu razglašala; take pesmi bi narodski duh, kateri je skoraj zaspal, bolj oživil, kakor že tolikokrat prepevane tuge plakajoče matere Slave.

De so domače zgodbe pravi predmet umetniške visoke pesmi, je že rajnki Dr. Prešern živo občutil, in v krasnim sonetu povedal:

Očetov naših imenitne déla,
Kar jih nekdanjih časov zgodba hrani:
Kakó Metulum se Avgustu brani,
Kaj je Emona strila, kaj terpéla,

Kakó je bramba vere bla dežéla,
Kakó per Sisku kope so pijani
Omagali pred Krajnci Otomani,
Vam bo Homerov naših pesem péla.

Bog daj, de bi se prerokba neumerjočiga pevca skoraj spolnila. *)

*) Pri ti priliki, ko je naš visoko učeni in v slovenskim slovstvu obširno izvedeni rodoljub g. D. kritiko Grünovih »pesem« doveršil, se ne moremo zderžati, de bi svojim bravam tudi ne naznanili, kakošno slávo tudi drugod našimu g. Anastaziju Grünu prepevajo, zavolj izvrstniga prevoda teh »slovenskih narodskih pesem«, in kako clo Nemci, se vé de pošteni in pravični Nemci povzdigujejo in hvalijo veliko notranjo vrednost naših pesem. S to hvalo pa sklenejo tudi hvalo slovenskiga naroda, iz katerih serc take pesmi izvirajo. Če moramo tolikrat le zabavljanje zoper naš jezik in očitane sirovosti našiga ljudstva slišati, nam serce veselja igra, če zaslišimo enkrat pravično razsodbo, katero tolikanj višji cenimo, ker pride od take strani, ki se ne more nikakor enostranosti dolžiti. V 282. listu Dunajskiga časnika (Ostdeutsche Post) beremo pretrés Grünovih pesem, iz kteriga nektare verstice povzamemo. »Nar novejši delo Anastazija Grūna so pesmi: »Volkslieder aus Krain« — govori imenovani časnik — »s katerim je on poslavljenje svoje domovine doveršil, in zemlji, na kateri je njegova zibelka stala, njeno materno ljubezin obilno povernil. Ta knjiga je vredna, de jo priporočimo vsim prijatlam slovstva. V teh narodskih pesmih je Grün, bolj kakor v vsih poprejšnih, slavno dokazal svojo pesniško moč in svobodnost. Tukaj je mogel vse navadne in pohojene pota zapustiti, in ličnih pesniških oblik je bilo treba iskati po vse drugim načinu, de, čeravno umetno zložene, se pesmicam vunder umetnost nikakor ne vidi; treba je bilo skozi in skozi zapopasti vse njeznosti pa tudi vse rodosti narodske pesmi z njenim dostikrat čudovito zapletenim me-

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Marburga 4. dec. (B.) Veseli glas Vam danes prinesem, kako se slovenščina pri nas lepo razvija. Marburški gimnazij, kateri je v vsakim odnošenju izvrsten, tudi vuku slovenskega jezika ne zaostane. Hitro v začetku novega šolskega léta je postal redni obligatni uk, in celi gimnazij obstoječ iz 8 klasov šteje 217 dijakov (učencov). Med temi se jih uči 194 slovenskega jezika, kterega učita izvrstna jezikoslovca gg. Matjašić in Terstenjak, učitelja gimnazijalska. Šolarji so razdeljeni v 4 razrede po dve šoli vkup, tako da jih na nižji gimnazij pride 94 in na višji 100. Učenci so gorljivi in marljivi, samo pogrešujejo zlo zlo še slovenskega berila. Silno je veselilo šolarje iz ust visokopoštovanega gimnazijalnega inšpektorja g. Dr. Kleemana slišati, da se že natiskuje, in da skoro gotovo bode. *) Da bi se vresničilo, željno ga že vse pričakuje. Pri tej priložnosti nemore slovenska mladež zadosti svoje hvaležnosti izraziti častitimu g. Dr. Kleemanu, kateri je pri ogledovanju marburškega gimnazija tako se jej prikupil, da ga kakor svojega očeta spoštuje. Ne samo gimnazijalno izobraženje, ampak posebno slovenščina sme od njega

rilam. Kar je serce prostiga ljudstva brez vse šolske omike, brez vsiga pesniškiga merila, svobodno kakor tiček v gojzdu, otroče in dobrovoljno, sladno in žalostno v še malo razvitim jeziku prepevalo, te je mogel pesnik v drug jezik spet v podobi narodske pesmi prenesti. De je pa notranja izvirna oblika vunder v prevodu ostala, de se v ponemčenih pesmih vunder lastovitno življenje slovenskiga naroda vedno vidi, je mogel prestavljavec vse druge, scer navadne pesniške šege na stran djati. Po mojih mislih je v tem obziru ta knjižica nar slavniji delo, ki ga imamo na obširnim polju prestavljenih narodskih pesem. Ali pa ta knjiga veliko ali malo slov. narodskih pesem obseže, ali je prestavljavec nar boljši izmed njih izbral, ali ne, — o tem naj sodijo možje, ki slovensko slovstvo poznajo, — žal mi je, de se jez nemorem tajistim prištevati. Meni se ta izbira zato tako krasna zdi, ker — čeravno mnogoverstna — v nji vunder nič ne najdemo, nad česar bi se zamogel kdo spodtikati, in ker prestavljavec ni nič taciga va-njo vzel, katero, čeravno učeno, bi vunder priljudno ne bilo. Lepota zgodovinskih, in pa milina in njeznost selskih pesem bo privabila ti knjižici veliko veliko spoštovavcov, ne le med visoko omikanimi ljudmi, temuč tudi med prostimi bravci nemškiga naroda. Tisti pa, ki k pesmam napéve (viže) zlagajo, gotovo ne bojo teh izvirnih pesem v nemar pustili, ampak jih bojo v napevih po svétu razširili.

»Kar sladka ljubezin do domovine zamore pevca za nekdanjost njegoviga naroda v serce vtisniti, to je Anastazi Grün s to knjigo svétu razodel. In s tem je, kakor upamo, tudi nar imenitniši delo za prihodnost njegoviga naroda storjeno. Ljudstvo pa, kteriga pesniški duh v takošni slavi pokrov svojiga grôba predêre, se mora kot novo pridobljena dežela, kot novo pomnoženje moči, izvirnosti in lepote v človeškem napredku in vljudni omiki od vsih strani veselo pozdraviti!«

Tako beremo v gori imenovanim časopisu. Naj se z nami vsi Slovenci veselé, in se serčno zahvalijo našimu slavnimu domorodcu, de je tudi nemškemu svétu razodel bogati zaklad naših slovenskih pesem, ki je toliko in toliko lét zakrit in zakopan ležal!

*) Je že gotovo.

Vred.
Vred.

močne podpore pričakovati. — Še drugo veselo imam Novicam oznaniti. Tri léta ni bilo nobenega pripravnika (preparanda) v Marburgu viditi; letas jih je 16. Da se jih je toljko snidilo, imamo spet našemu verlemu domorodcu g. Dav. Terstenjaku zahvaliti, kateri si je v skerb vzel ne samo njih serce, in njih duh vžlahniti, temoč ubožnejše s potrebnimi bukvicami oskerbeti. Veseli nas globoko v serce viditi, kako g. Terstenjak jih vsaki teden dvakrat v slovenskem jeziku po slovensko uči. Pervokrat je, kar svet stoji, da slovenski pripravnik v svojem jeziku podučenje dobi. Pa tudi še drugi nauk njim po slovensko tako lahko razumljivo razlaga in t. j. dušoslovje (psychologio), da je veselo ga poslušati. Bog mu poverni ta veliki trud! Iz vsiga tega se vidi, da slovenska mladež se pripravlja za svoj prihodni poklic vsestrano in temeljito, in da ima Slovenija lepših dnevo pričakovati, kakor jih zdaj uživa.

Iz Št. Vida zvonaj Ptuja. 24. listopada so se na dvorišu pri tukajšnjim usnjarju med večernicami otroci z navadnimi žvepljenimi klinčki igrali, in eden družiga prašaje: ali bi se letá sama vžgala? so celo kupico zažgali, de je parma, hlev in celo poslopje z več sto centi čresla in konoperske moke, ko bi trenil, zgorelo. Škoda znese več jezerov rajnšev. Domorodci! ozrite se na tega pogorelca, ki je po nemarni igrači otrók ob vse svoje premoženje prišel, in polajšajte mu njegov žalostni stan z milodari!

Iz Št. Lorenca na Dravnem polji. Na vsih vernih duš dan zjutro med božjo službe se je stekel pes v to ves pritepel, in pri nekim kmetu 3 vole, 2 psa, v Pleterjah tudi 1 vola in nekaj psov vgriznil. Pretečeni teden je že en vgriznjeni vol stekel in strašno zdivjal, — in ravno se sliši, de že več goved stekati začne. Lejte nevarnost stekljine!*) Jože Libert.

Novičar iz Ljubljane.

Pretekli teden je bilo po ministerskim ukazu in novi napravi prvo očitno izpraševanje v gojzdnarskih vednostih v Ljubljani. Spričala (svedočbe) pri teh izpraševanjih zadobljene, dajo tistimu, ki je izpraševanje dobro prestal, vgodnost za gojzdnarske cesarske ali privatne službe. Oglasili so se trije za to izprašanje, ki so se dobro obnesli. Od ministerstva izvoljeni g. izpraševavci pa so bili g. Koller, g. Ulrich in g. Engelthaler, katerih predsednik je g. Koller bil. Snidilo se je več poslušavcov k temu izpraševanju, od kteriga nam je g. Koller kaj več naznaniti obljubil. Potreba je zares, de se skerbí za zvedene gojzdnarje in sploh za boljši ravnanje z gojzdi, ki so tako silno zanemarjeni. — Zastran prigodbe v Višnjigori se bere v Ljubljanskim nemškim in slovenskim časniku, de je 5. dan t. m. pred poldnem prišlo blizo 80 nekdanjih podložnih Pogensperske grajšine v kancelijo okrajne komisije za oprosteno zemljiš v Visnji gori, kamor so bili nekteri za ta dan, nekteri za prihodnje dni v rečéh oprosteno poklicani. Ko bi bila obravnava se začeti iméla, so pometali vsi svoje pozive, kričaje in komisijo zaničevaje, na mizo, in za vsako podučenje in opominjevanje gluhi so žugali pisma pokončati in nad vradniki silo délati, tako de je mogla komisija po žandarmerijo poslati. Razgrajavci so sicer na to kancelijo zapustili, vradnike zmerjaje in s silo žugaje, k

čimur jih je posebno njih napeljavec šuntal. Ko je temu gerdimu hrupu konec storiti, komisija žandarmarii ukazala, napeljavca prijeti, so začeli zoperstavljavci kamnje in kole pobérati in so na vso moč branili, napeljavca prijeti. Eniga žandarma so na tla vergli, družiga tako vdarli, de je padel, pa je koj spet vstal. Tako v djanju razžaljena žandarmarija je prišla za orožje, ter je eniga razgrajavcov in pervakov, ki se je je lotil, smertno osterlila. Ko je gospod deželni poglavar to prigodbo zvedil, je ukazal, kar je za potrebno spoznal, de se ta prigodek brez odloga presodi, krivični zvejo in se po postavah z njimi ravna. Zato je tudi berž posebna komisija, ktera bo to reč preiskala in presodila, v Vižnjo goro šla, in ž njo nekaj vojakov nji v pomoč.

Novičar iz mnogih krajev.

Vojskine hrup je začasno potihnil, ker ste se naša in pa Prajsovska vlada v tem zedinile, de se bojo svobodni pomenki za poravnanje nemških zadev še ta mesec začeli. Sliši se, de se bojo ti imenitni pomenki 15. dan t. m. pričeli v Draždani na Saksonskim, ki imajo do noviga leta dokončani biti, de bo Pruski kralj deržavnemu zboru, kteriga je pred malo časam skup poklical pa ga kmalo spet razpustil, sklepe imenovanih pomenkov predložil. Do konca Draždanskih pomenkov tedaj nimamo še nič prav gotoviga za mir ali vojsko. Za gotovo se bere, de je Radecki za poveljnika vsih avstrijskih armad izvoljen. — Ministerstvo vojništva je razpisalo nakupovanje vojniških konj. Cena močniga težkiga konja za topniško vprego, ki je 15 pestí, 2 palca in čez visok, je od 140 gold. na 150 gold. povikšana; cena za druge remonte pa ostane kakor je bila, samo de tisti kupčevavec, mešetar ali tista soseska, ktera do 15. tega mesca na enkrat 25 poterjenih konj na asentni terg perpelje, pri 100 gold. 5 gold. poverh dóbi; za 50 konj 8 gold., za več kakor za 50 na enkrat pripeklanih in poterjenih pa 10 gold. od sto. Ta poboljšek pa le veljá do 15. tega mesca; pozneje nastopi navadna cena brez poboljška. — Cesar so za predsednika deržavne svetovavnice, ki ima kmalo v djanje stopiti, barona Korlna Kúbeka izvolili. — Ministri se nek resno posvetujejo, deželne zbore po vsih deželah kmalo vkup poklicati; po mnogih deželah, kakor na Štajarskim, Koroškim, Marskim pripravljajo županije prošnjo do ministerstva, de bi se to kmalo zgodilo. — Zaostana vožnja po železnici med Dunajam in Peštam se bo neki 16. t. m. spet začela. — Božji grob v Jeruzalemu, ki je zde pod Francoskim varstvom, bojo popravili, de bo tak, kakor je bil pod vlado katoljških Jeruzalemskih kraljev do léta 1239. — Razsajanje goveje kuge po mnogih deželah je spravilo spet mnogoverstne že dolgo pozabljene zdravila na dan; tako svetje eden, de naj se bolna živína z merzlo vodo poliva in ji merzle vode obilo piti dajé, — en homeopatkar pa svetje: Solan. 3. Verdünn. 1 ali 2 kapljici v maslicu vode na enkrat; hujši ko je bolezin, večkrat naj se ji to da. Četo o enim ali dveh dneh ne pomaga, naj se živini ravno tako dajé Arsenik 4. Verdünn. Pravijo, de je to že večkrat pomagalo — pa kaj že ni pomagalo, če tudi res ni bilo?!

*) Zavolj svinske kuge prosimo, de nam znamnja bolezni i. t. d. popišete, seer se ne more bolezin spoznati, in nobeno zdravilo svetovati. Po tem pa vam bomo iz serca radi ozdravljanje take kuge nasvetovali. Vred.

Današnjemu listu je pridjan 38. dokladni list, podobe km. orodja, in povabilo na naročilo Novic za léto 1851.